

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Oradea
Strada Teatrului 4.
Telefon: 6-70

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő
WASSERSTROM SÁNDORFelelős szerkesztő
LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön: Egész évre 250 Lei, félév re
130 lei, negyedévre 65 lei. Külföldön
2 Dollár, Kc. 75, P. 12, S. 19. Din. 120

Anagy nemzetgyűlés

A nagy nemzetgyűlés 3426 évvel ezelőtt füstölgő, lávát okádó tűzhányó hegy tektonikus kiforrése, földet és eget megremegtető vulkánikus rengések és dübörgések és harsogó sófárkúrt rivalgása mellett folyt le a Szinai hegy lábainál. Mindannyian, akik a zsidó vallás törvényeit valljuk és követjük, szentül tudjuk, hogy mi is, a kései utókor epigon gyermekei is ott voltunk enél a nagy, a világ legdöntőbb kihatású nemzetgyűlésénél, amely 613 közfelkiáltással, egyhangulag elfogadott programmpont között olyanokat is elfogadott, amelyek az egész emberiség, a civilizáció és a kulturális történelem leghatalmasabb pillérei és az emberiség-fennmaradásának és a világegyetemben való existálásának alapfeltételei.

A szináji nemzetgyűlésen résztvevő hárommillió ember egyhangú lelkesedéssel szavazta meg a 613 programmpontot. Nem volt véleménykülönbség, nem volt nézeteltérés, pártvillongás, vagy a nemzeti egység imponáló erejét lazító és gyöngítő személyi harc, ezen a népgyűlésen egy szívvel, egy lélekkel, mint egy őserében végnélkül bizakodó ifju litán diadalmas harci himnusza robbant ki hárommillió lélek torkából: „Náásze V'nismá“... Megteszük és meghallgatjuk...

Ezt az erőt, ezt a Magasságokig való felemelkedést többet már nem tudja felmutatni a zsidó történelem, ilyen egységes többet már soha sem volt a zsidó nép. De éppen a szináji egységesség, az isteni törvények elfogadásában dokumentált „unbedingte Unterwerfung“ oly hatalommá, oly erős strukturájú egységgé forrasztotta össze a 12 nomád törzset, hogy Izrael képessé vált több mint másfél ezredévig önálló államot alkotni, államegységet összetartani, hódítani és egyidőben Elő-ázsiai nagyhatalmassággá felfejlődni.

Ime az egységben rejlő óriási erő. Az élet tanítómestere, a történelem megmutatja, hogy *csakis egységes akarattal, egységes fronton, egységes szellemű nemzet tud megállani a nemzetek és népek harcaiban.* Tanulság nekünk zsidóknak, hogy csakis az egység, csakis az egyértelmű akarat és egységes gondolkodás képes bennünket akár politikai, akár társadalmi vagy gazdasági életünkben olyan szurugátummá acélosítani, mely idők és küzdelmek viharában szilárdul áll ellen minden változásnak, balsorsnak és megpróbáltatásnak.

Nem szállunk le a Tóraadás ünnepi, magasztos hangulatának piederstáljáról a

mai napok vásári, tülekedő zsbongásába és csak annyit küldünk Sebuoth napjaira üzenetül és ünnepi üdvözlésként Erdély zsidóságának: *„Ne felejtsetek el, hogy Sebuoth napja a zsidóság akaratának egységes megnyilvánulása volt. Szináj nagy napján ne felejtsetek el, hogy csakis az egységben van az erő és minél egységesebbek vagytok kifelé és befelé, annál na-*

gyobb az erőtök magatok között és a környező nemzetek között...“ Ne felejtsetek el, hogy boldogulástok, existenciátok magatok és gyermekeitek jövője akként fog alakulni, hogy mily feszítő erejű egységet tudtok felmutatni azokon a napokon, amelyeken újra az urnák elé kell járulnotok, hogy szavazataitokkal domborítsátok ki a zsidóság egységét.

Zsidó választókhöz!

Erdély zsidósága elég érett és megfontolt ahhoz, hogy távol minden hangzatos frázistól csak az igazság és logika fegyverével győzzük meg tökéletes igazságunkról. Igazság pedig az: hogy mi erdélyi zsidók a többi országrészek zsidóságával együtt kell haladjunk törhetetlen kítartással és akarattal a cél felé. A cél pedig: hogy fogjon össze Románia egymilliónyi zsidósága, akármilyen vallási árnyalathoz tartozik, akármilyen nyelvet beszél, akármilyen társadalmi elhelyezkedése van és vallja őszintén, nyíltan és becsületesen az egyedüli igazságot, mely meghatározza azt a helyet, melyet elfoglal; *zsidónak, öntudatos zsidónak vallja magát.*

A zsidóságnak képviselettel kell birnia az ország törvényhozásában. Képviselettel azért, hogy ott a kamara szószékéről mindenkor megvédjék a zsidóság eminens érdekeit. Szószólói és törhetetlen védői kell legyenek a zsidóság kulturális, gazdasági érdekeinek. Nyíltan kell sikraszálljanak azért, hogy minden zsidója ennek a *nagy országnak egyenrangú állampolgára legyen az élet minden vonalán.* Egyenlő jogokat az államsegélyek ügyében, egyenlő jogokat az adó és iskolázatlás terén. Ne legyünk másodrendű állampolgárokká degradálva, ne legyünk kiszipolyozóknak áldozatai, kiknél törvényadta jogainkat csak pénzáldozatokkal tudjuk keresztül vinni.

Jogot a teljes polgári élethez, az igazi szabadsághoz a zsidóságnak az állammal szemben fennálló köteleességek mellett, a neki járó jogok kikövetelése. *Es ezt kizárólag csak azok tudják megvalósítani, kik a zsidó tömegek osztatlan bizalmából kerülnek be az ország törvényhozásába.*

A zsidóság anyagilag a tönk szélén áll. A zsidóság jogait állandóan naponta kell ki harcolni. A már megszerzett jogok érvényesítéséért lépésről-lépésre kell újból harcolni nap mint nap. *Es ezt nem tehetjük másként, minthogy zsidókat küldünk a parlamentbe, kik ott a mi képviseletünkben és nevünkben kell, hogy megvédjék a zsidóság jogait.*

A június 1-én lezajló választásokon egy emberként kell felvonulni az urnák elé az ország zsidóságának, ott tanubizonytságot tenni arról, hogy mi csak magunk tudjuk megvédeni jogos érdekeinket. Csak mi magunk lehetünk a mi bajaink szószólói, a mi jogaink harcosai, igazunk védői!

Zsidó testvérek! Első alkalom ez or-

szág életében, hogy a zsidóság, mint önálló faktor vesz részt a választásokon. Most kell megmutassuk, hogy nincs közöttünk véleménykülönbség, mikor az egyetlen zsidó érdekek védelmére van szó.

Árulója népének mindenki, aki e súlyos percekben cserben hagyja a zsidóság érdekében kibontott zászlót. Bünt követ el gyermekeinek jövője ellen minden zsidó, ki nem szívvel-lélekkel áll az öntudatosan szervezett, a zsidó egység keretébe.

Történelmi pillanat ez, mikor megmutathatjuk ország, világ előtt egységünket. A zsidóságot is pártkülönbség, világnézetre való különbség nélkül bántják, minden párt és minden világfelfogású ember. *A koncentrikus támadások pergőtüzében csak akkor tudunk eredményt felmutatni, ha erőteljesen és egységesen összetartunk. Ezért kellett az Országos Zsidó Párt és ezért kell, hogy mindannyian a párt jelöltjeire szavazzunk.*

A zsidóság jelszava: *Zsidó képviselőket a parlamentbe, a zsidó szavazók bizalmából.*

Éljen az Országos Zsidó Párt! Éljen az Országos Zsidó Párt listája.

A Zsidó Párt nagygyűlése Oradeán

Vasárnap délelőtt 11 órakor tartotta meg választói nagygyűlését az Országos Zsidó Párt nagyváradai és biharmegyei tagozata a nagyváradai Lloyd kávéház nagytermében. A kávéház óriási nagyterme zsúfolásig megtelt szavazó polgárokkal, akik mind eljöttek, hogy meghallgassák Fischer József programbeszédét. A gyűlést dr Váradai Ödön ügyvéd nyitotta meg, pár szóval üdvözölte a megjelenteket és dr Fischer Józsefet, utána Schwartz Jakab, a biharmegyei listás jelöltje beszélt igen talpraesetten. Majd dr Bárdos Imre emelkedett szólásra és méltatta dr Fischer József érdemeit. Ő volt az — mondotta — aki 10 évvel ezelőtt kibontotta a zsidó zászlót és felszabadított bennünket az eszmei galuthból. Követelte az állampolgársági törvény revízióját, a hitközségek és intézmények szubvencióját, a szombati irás-kényszer megszüntetését és egy országos

Legszebben

fest tisztit

I. V. O.

Mészáros ucca 4, Royal kávéházzal szemben és Uri ucca 34. Telefon szám 8-53

zsidó tanítóképző felállítását. Ezek azok a minimális programpontok, amelyek a Zsidó Párt követeléseit képezik.

Dr Bárdos után dr Markovits Ignác orvos beszélt, a zsidóságot egy gyémánt-tükörhöz hasonlította, amely visszaveri és szétsugározza a reávetett igazságos küzdelem fényét.

Most általános feszült figyelem és várakozás közben, a hallgatóság szünni nem akaró éljenése mellett dr Fischer József emelkedett szólásra. Azzal kezdte, hogy ellensége minden — választáskor szokásos — demagógiának. Nam vagyok demagóg — hangoztatta dr Fischer — ne várjanak tőlem mézes-mázos ígéreteket, nem is szoktam ígéretet, de amit vállalok annak száz százalékban eleget is szoktam tenni. Tanuskodik emellett egész Máramaros.

Vázolja az elmúlt ciklusban kifejtett tevékenységét. A chédereket és jesivákat elakarták törölni, mint zugiskolákat. Hosszas és kitarló munka árán sikerült azt megakadályozni. Az oktatás kérdésében követeli, hogy minden iskolafenntartó szervnek joga legyen meghatározni a tanítási nyelvet. Ez nem irredentizmus, hanem államiság kérdése. Eljárt a szombati irás-kényszer és a szombattartó kereskedők és iparosok vasárnapi munkalehetősége ügyében. Teljes sikerről ma még nem lehet beszámolni, de már jelentős lépések történtek az ügy kedvező megoldására, de ebben a kérdésben is tovább kell harcolni a zsidó képviselőknek.

Foglalkozik ezután a zsidó felekezeti államsegély kérdésével. Míg a reformátusoknál 67 lei, a lutheránusoknál 71 lei és az unitáriusoknál 107 lei az egyes lélekszámra eső államsegély, addig mi csak 10 lei államsegélyt kapunk lélekszámunként. Követeljük, hogy számarányunkat és teherviselésünket megillető államsegélyben részesítsenek bennünket.

Ezután konkrét programot ad. Követeli a zsidóság számára a jogegyenlőséget minden vonalon. Az adózás szisztémája elviselhetetlen a zsidóság számára. Szállítsák le a mai hihetetlenül magas adókulcsot és akkor emelkedni fog az adómorál nívója. Tűrhetetlen, hogy minden lépést baksissal kelljen megfizetni. A zsidóság teljesen

tönkre ment. A látszatvagyonok elolvadtak. Szerencsétlen adópolitika az, amely kiszípolozza az adóalanyt.

A zsidóság tőkerезervoirjai kifogytak, a vagyonok roncsait a baksis, a kamat és az adó vitték el. Szünnön meg végre a baksis és pusztuljanak a paraziták, akik a baksis szennyes csatornájából lakmározták a maguk dus lakomáit. Közmunkák kiadásánál vegyék figyelembe a zsidó pályázókat is.

Mi zsidók nem harcot akarunk — folytatta nagyszerű beszédét dr Fischer — mi békét akarunk mindenkivel. Fz az oka annak, hogy nem paktáltunk le egyik párttal sem. A román pártok előbb-utóbb ugyis koalizálni fognak s akkor nekünk egyaránt jogunk és módunk lesz akármelyik párthoz semlegességünk felemelő tudatában jogos követelésünket adressálni.

Kellett a Zsidó Párt életrehívása — fejezte be nagyhatású beszédét Fischer dr — azért is, hogy egyszer végre tartsunk népszámlálást magunk között. Hányan vagyunk, kikre számíthatunk? Szükség van erre, hogy tudjuk kikre támaszkodhatunk követeléseink érvényesítésénél, Reméli, hogy Bihar és Nagyvárad zsidósága egységesen csatlakozni fog a Zsidó Párt zászlaja alá, melynek ő egyik dolgos, hűséges zászlótartója. (Lelkes éljenés, szünni nem akaró óváció)

Ráth Efraim meleg szavakban buzdított a Zsidó Párt mellett, majd Grünbaum Vilmos felszólalása után dr Várad Ödön, a gyűlés elnöke megköszönte Fischer dr-nak értékes és romániai zsidóság minden problémáját felölelő nagyszerű beszédét és az ülést a hallgatóság lelkes tapsai és éljenése közepette bezárta. M. B.

MEGNYILT

Csillag

festéküzlet

10-4

Nagy piac tér, Andrénnyház

Mindennemű festékek, padló-lakkok, háztartási cikkek legolcsóbb és legmegbízhatóbb beszerzési helye

Agyonyomorított zsidó testvérünk!

Honnan vársz segítséget, ha nem a saját véredből és húsdoból való zsidó képviselőtől??...

PHÖNIX Életbiztosító Társaság

ALAPITTATOTT 1882. ÉVBEN.

Teljesen befizetett alaptőke 4,000.000 osztrák schilling

Engedélyezve Romániában 1929 január 14-én, közzétéve a Mon. Of. 13. számában 1929 január 16-án. Alapszabályok közölve Mon. Of. 45.929. Bejegyezve az illovi törvényszéknél 1929 január 21-én a 6. sz. cégjegyzékbe.

Központi vezérigazgatóság: WIEN.

Romániai igazgatóság: București, Bul. Elisabeta 10.

ORADEAI VEZÉRKÉPVISELET:

Strada General Moșoiu (Kert-u.) 2. Telefon: 7-57.

Erdélyrészi Ellenőrző Iroda: CLUJ, Strada Nicolae Iorga No. 16.

A társaság működési területe:

Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Egyiptom, Franciaország, Görögország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Palesztina, Románia, Spanyolország, Tunisz, Törökország.

A „Phönix” kedvezményes szerződést kötött a K. K. L. jeruzsálemi főirodával, a különböző országok Mizrachi Központjaival, legújabbán a Mizrachi Erdélyrészi Központtal, a Makkabi Világszövetséggel, a zsidóság több országos szervezetével, a Wizo zsidó nők világszövetségével, az „Aguda” Világszervezettel és még többi nagy zsidó testülettel.

Vezérügynökségek:

Arad, Brașov, București, Cluj, Cernăuți, Chișinău, Mediaș, Oradea, Sătmar, Sibiu, Târgu-Mureș, Timișoara.

Gyermek-, járadék- és nyugdíjbiztosítás: Legmodernebb kombinációk és méltányos díjtételek az életbiztosítás minden ágában. A vezérügynökségek díjtalanul adnak pontos kalkulációt és mindennemű felvilágosítást biztosítási ügyekben.

A Zsidó Párt választási kilátásai

Az egész ország felélénkült a választási küzdelmek mozgalmasságától. Minden párt benyújtotta már a maga jelölő listáját és megindult a propaganda hadjárat a voksok megszerzésére. Minden párt mozgósítja a választásra a várható szavazatait és nekünk zsidóknak is illik tudni, hogy milyen reménységgel vehetünk részt a választásban. Romániában az eddigi választási tapasztalatok szerint körülb. 2,500.000—2,800.000 szavazó szavazott le. Ebből érvénytelené vált rendszerint 100,000 voks. Azonkívül a végelszámolásnál levonásba kerülnek azok a szavazatok, amelyek egyes megyékben egy-egy pártot abszolút győzelemhez jutattak, úgyhogy a proporciónális elszámolásnál mintegy 2,400.000 szavazat kerül elosztásra. Ez a bázis az, melyen az egész országban a szavazatok elosztása történik s így a minimális 2% is ehhez a számhoz viszonyul. Ilyformán a minimális 2% eléréséhez cca 50-55,000 szavazat szükséges.

Most az a kérdés, vajon feltudja-e hozni a Zsidó Párt ezt a szavazat-mennyiséget? Lássuk közelebbről a kilátásokat...

A következőkben a legpesszimisztikusabb számítást vesszük alapul azt a minimális számot, amelyet a Zsidó Párt minden körülmények között el fog érni, még ha számításhoz vesszük a betegeket, a távollévoakat, a más pártokra szavazókat vagy a hatalom önkénye folytán esetleg visszatartandó zsidó voksokat is.

Bukovinában van 22,000 zsidó választó, ebből számíthatunk 10,000-t Bessarábiában 45,000 zsidó választó, ebből számíthatunk 30,000 re Erdélyben 40,000 zsidó választó, ebből számíthatunk 20,000 re, Regátból számíthatunk 6,000-re, összesen 66.000 re.

Ismételjük ezek a legsötétebb színnel megvázolt számadatok. Ha minden is közre játszik ellenünk, ha a sorozatos balsikerekkel kell szembenéznünk, akkor is feltétlenül számíthatunk ennyi szavazatra. De megfelelő felvilágosító propaganda, sajtó utján történő helyzetmegvilágosítások, a jelöltek személyes fáradozásai nagyon könnyen eredményezhetnek meglepetést felfelé.

Senki se gondolja azt, hogy az én szavazatommal ugyse megy sokra a Zsidó Párt... Minden zsidó szavazatra szükség van! Mindenkire számíthatunk!

Zsidó existenciák! ha bajban vagytok, kihez fogtok szaladni?? Ki fog rajtatok segíteni, ha nincsenek zsidó képviselőitek??...

Berkovits-né ארמיה כשר
vendéglője

Oradea, Str. N. Iorga (Zöldfa u.) 19

Izletes házi koszt!
Olcsó árak!

Utazóknak 10% engedmény.

16-4

Nyugodtan fog aludni,

ha
„express” poloskairtót

használ. Kapható:
STERN S. ENDRE

cégnél.

Oradea, Zöldfa-ucca 10.

Egy üveg ára 15 Lei.

Telefon: 378

„Ha nem akarjátok, akkor sem mese!”

Egy holland fajvédő tollából „Árja faj, keresztény kultúra és zsidó kérdés” címmel könyv jelent meg, amelyben a zsidók kötelező országépítését tartja a zsidókérdés egyetlen megoldásának.

Ejnye, ejnye, ki hitte volna, hogy ezek a hollandusok is!? Valahogy úgy képzelte az ember, hogy ezek a jámbor evangélisták mindig kéz a kézben táncolnak a felkonyult orru fapapucsban a tengerparton, vagy hogy szendén ránkmosolyognak a főköthő alól, vagy pedig, hogy a hajókorlát-hoz támaszkodva, békésen eregetik az északi ég felé makrapipájukból a füstkarikákat. Egyszóval úgy, ahogyan ezt a kakaós dobozokon láttuk és megszoktuk. De azt, hogy ők leüljenek, amugy belzi bátlán módra és kisüssenek egy Herzt is háttérbe szorító Judenstaat teóriát, ezt nem hittük volna.

Pedig uraim, ennek fele sem tréfa, mert ez egy olyan mű, amelyre a német „völkischek” kimondták a nagy szót, hogy az árja fajvédő irodalom gazdag kincstárának díszére válik. Ez tehát annyit jelent, hogy a gondolat elvileg elfogadtatott és most jöhet a megoldás. A pogromok nem alkalmasak, mert azok a hitvány zsidók csak örültek az ártatlan vértanuk halálán és igyekeztek a nagydobon keltett szánalmat a maguk javára kihasználni. Ellenben a Zsidó Állam, ez igen, ez megoldás. Mert hiszen ne feledjük el, gondolta magában a nemes hollandus, hogy ma az élet nem olyan rózsás és a kilátások még kevésbé, semhogy érdemes legyen a zsidókat megszabadítani és átengedni a másvilágra, ahol — ki tudja — talán mégis a mennyország vár rájuk. Nem, éljenek, kinlódjanak, huzák a terhet csak tovább, de ne itt Európában, ahol olyan jól megy a dolguk, hanem valahol sehonniában, ahol az árja népek bölcs tanácsa fog rájuk vigyázni, hogy ki ne merészkedjenek. Hatalmas falat huzat majd a bölcs tanács a Zsidó Állam köré, a falra drótkerítést, abba meg magas fe-

szültségű áramot és aztán tessék zsidócskák éljettek.

Hát nem mondom kedves Egon van Winghene ur, hogy nincsenek zsidók, akik egy ilyen gondolattól talán elvesztik az étvágyukat. Nem tagadom, vannak bizonyára zsidók, akiknek el megy a kedvük attól, hogy aznap este a különböző „mózes vallású” klubokba bemenjek, de engem kedves Egon van Winghene ur az eset nem ejt kétségbe. Mert tudja északi barátom, én már láttam, hogy abban az Ön által tervezett Zsidó Állam félében nagyon jól megélnék a zsidók. Láttam, hogy éppen olyan jól megállják a helyüket mint szervezett, öntudatos, modern kulturnépek, akár csak Önök. Láttam, hogy képesek olyan hatalmas alkotásokra, mint Önök odafent és így cseppet sem ejtne kétségbe, ha Önök valóban olyan jóakarattal segítenék elő a mi tervünket, hogy kényszerítenék a zsidócskákat egy rendelkezésükre bocsájtott és megélhetési szempontból mindannyiukat befogadni tudó területen letelepedni. Nemcsak, hogy nem ejtne kétségbe, hanem higgye meg egyenesen lekötelezne. Mert hiszen látja, hogy fajtánk minden gerincesebb és jobb fia éppen ezen fáradozik. Kinlódunk, szenvedünk, gunyt, lenézést, megvetést tűrünk, hogy megértesük testvéreinkkel, hogy a mi boldogulásunk egyetlen útja egy önálló uralom, egy mindenkit átfogó önfelzabardítás.

Ellenben Önök miatt drága jó uraim, Önök miatt aggódom. Ne tekintse tolakodásnak, de hiszen a legparányibb emberiség is azt diktálja, hogy hálásak legyünk eddigi gazdáinknak. Mert higgye meg, van okom aggódni. Nem játék ez kérem. Eppen most a nagy krízis, a nagy bankbukások idején. Ki fogja szanálni az Österreichische Kredit Anstaltot, ha Rotschild is hazamegy? Ki tartja majd a lelket a hitelezőkben, hogy

ne rántsák magukkal a pénzintézetek, kereskedelmi és iparvállalatok egész hálózatát? És ki gátolja majd meg, ha egy nagy osztrák katasztrófa után majd egy általános európai következik? És ki fogja majd betölteni azokat a kisebb-nagyobb üröket, amelyeket a zsidók hagynak majd iskolákban, klinikákban, egyetemeken és vállalatok vezetői székeiben maguk után? Talán az az árja „Nachwuchs”, amely most a zsidók fején tanulja a golfozást és a zsidó temetőben a diszkoszvetést? Ki fog majd akkor adni Franciaországnak egy Bergsont, Németországnak egy Einsteint, Ausztriának egy Freudot? Anglia majd honnan kér egy Lord Readinge-t?

És még egyet uram. Mi lesz majd akkor az a nagy gondolat, amely köré Önök mint egy ember scrakoznak, ha a nagy fajelmélet célt ért, ha a fönséges megvalósulás folytán nem lesz kit verni, gyűlölni és kergetni. Hiszen akkor Önök kénytelenek lennének ismét egymást felfalni, mint ahogy tették is ezt akkor amidőn ez a gyűlölt fajzat még nem ütötte fel Európában a fejét.

Nem úgy tehát kedves Egon van

Hackmayer

uri szabó Oradea
P. Reg. Maria 2.

Öltöny- és felöltő-szövetek nagy választékban, a legolcsóbb áron

Szimcha Hákohén vértanasága.

Elbeszélés a középkori zsidóság történetének véres lapjaiból.

V.

Ijar hónap utolsó napján volt a felköltözés. Hosszu menetben kigyózott fel a zsidók csapata a spyeri várba. Nagy ekhós szekereken vitték fel a butorokat, batyukba cipelték az értékesebb ezüstneműeket és a féltett Tórákat. Ruthard püspök a vár kazamatáiba rendelte őket, Chizkijah rendezte el a beszállásolást és Szivan hó első napját az spyeri zsidóság már fent töltötte a várban.

Szimcha Hákohén is velük volt. Mint egy álomjáró, mint egy más világból való kísértet nézte a zsidók ijedt költözködését, a sürgés-forgást. Egész nap sétált a kazamaták körül, lenézett a vár meredekjéről a Rajnára, nézte a felfelé hömpölygő széles folyamot és egész nap dudolt... Halk, folyamot és egész nap dudolt... Halk, keleti melódiák, fájdalmas dallamok szakadtak fel a torkából, szemeit előremeresztette és nézte a kéklő vizet és újra dudolt. Messze a kéklő távolban lovagvárak, szikla-óriások ködlöttek és ő elmerengve, szótlanul bámult a messzi semmibe... A spyeriek nem törődtek vele, tisztelték ennek a fiatal embernek a fájdalmát, akit apjától, anyjától és testvéreitől fosztott meg a garázda csőcselék, azután meg tulságosan is el voltak foglalva magukkal és a hurcolkodás ujdonsága és izgalmi, meg a jövőt remegő bizonytalanság felforgatta a dolgok eddigi képét és az emberek szólanul jöttek-mentek és végezték napi munkájukat a ház körül.

Igy virradt rájuk Szivan hó 3-ika. Junius volt és már kora reggel 4 órakor majd-

nem merőlegesen tüzött le a nap. Nagyon meleg nap lesz a mai, gondolták a spyeri zsidók és hordták be szorgalmasan a vizet a kútról, hogy megkíméljék a fáradságtól az asszonyokat. A ghetto a várban egykettő talpra állt, megélenkült az élet, csak a gyermekek maradtak még ágyaikban, a nagyok mind talpon voltak. Messziről, a Rajna felől egy nagy sereg páncélos, kardos lovasság vonult elő és ezüst fénnel vonta be a kelő nap a lovasság sisakját. Szimcha Hákohén most is ott állott egy bástya kiugró szegletén és hirtelen mintha kiakarna szakadni a melléből a szíve: megismerte a lovasok élén, megismerte egyetlen biztonsággal, megismerte félelmetes határozottsággal, — ez Leiningen Egilbert gróf... S ahogy a lovasság közeledett, Szimchából újra kibuggyant valami dal, melódia... Leült a földre, még nedves volt a fű a reggeli harmattól és tébolyult átszellemültséggel kezdte mintegy csak magának dudolni azt a dalt, amelyet már napok óta dalolt:

Az igazak, a tökéletesek, a jámborok és vértanuk dalát énekelem,

Akik sasnál gyorsabban és oroszlánnál bátrabban mentek a halál elé,

Bosszuld meg Isten kiomlott vérünket és adj igazat az érte szenvedőknek.

Igy folyt belőle össze-vissza a szó és dal. Azután elcsuklott a melódiában a hangja, levetette magát a földre és sirt... Mert ő már tudta, hogy mi következik.

A lovas sereg eltűnt szemei elől, most elkanyarodtak a Rajna menti szőlő dombok mögött, ahol az út a városba vezet. A lovak patkóinak dübörgése és a trombitálás feldöbbenetett a spyerieket... Egy borzasztó kiáltás hagyta el rémületükben ajkai-

kat... És akkor már nem volt menekülés, berohantak a kazamaták mélyébe, ott ahol az ideiglenes templomot rendezték be. Imádkozni kezdtek, kinyitották a frigszekerényt és Chizkijach hangosan, sirva kezdte recitálni... Osámnu... Bogádnú...

Benn voltak a vár udvarán. Leiningen gróf — Szimcha Hákohén nagyon jól látott — tényleg ő volt, a püspököt kereste. A püspök káplánjai kíséretében magasra tartott feszülettel a kezében jött le a várudvarra.

— Leiningen gróf — kezdte a püspök — a spyeri zsidók az én oltalmam alatt állanak és én kezeskedtem nekik, hogy az én oltalmam alatt semmi bántódásuk sem lesz.

— Szentatyám — válaszolt Leiningen gróf — ezt mondta nekem Köln érseke is, ezt mondta a trieri püspök is... Mi a szent sir lovagjai vagyunk és életünket tettük fel, hogy kiirtsuk az eretnekeket.

Most hosszas tárgyalás kezdődött a püspök és Leiningen gróf között. A püspök kijelentette, hogy a vár kevésszámú katonaságát felfegyverzi, de megvédi a zsidókat. Leiningen gróf egy pillanatra meghökken, aztán azt mondta, hogy nem bánja, életben hagyja a zsidókat, de egy feltétel alatt, ha azok felveszik a kereszténységét.

— Ide gyere, — kiáltott rá egy zsoldos a bástyán kőszáló Szimchára — Gyere ide, te zsidó!...

Szimcha felnézett és látta Leiningent. Akkor határozott. A püspök szólt hozzá. Azt határoztuk a lovag ural, hogy ti mindannyian felveszitek a kereszténységét és akkor nem lesz semmi bántódástok.

Szimcha egy tébolyult pillantással nézte hol a püspököt, hol Leiningen grófot... Ajkai hang nélkül mormolták a Semá imát.

Winghene, hanem módosítsunk egy kicsit azon az elméleten, amelyen igazán megérzik, hogy a megalkotásánál nem asszisztált semita. Mi ugyan hazamegyünk, építünk, alkotunk és példát mutatunk Önöknek továbbra is. De egyet kijelentünk: Azon fiaink számára, akik részére nem tud helyet adni ez a kis ország, melyet felépítettünk, Önök adnak továbbra is helyet itt Európában, amely kulturunkánk és alkotásaink révén még mindig a miénk annyira, mint az Önöké Hátsó-India.

Berkes Dávid

Ferenc József szerette a zsidókat

Miért nevezték a Habsburgokat Jeruzsálem királyának

Érdekes epizódok a volt monarchia uralkodójának életéből

A régi Monarchia egész zsidósága őszintén szerette Ferenc Józsefet. Nevét szombat és ünnepi istentiszteletek alkalmával a frigyláda előtt áhitattal foglalták imájukba. Különösen szerették a galíciai zsidók, akik maguk között nem ejtették ki nevét, hanem „Kirch“-nek nevezték, amely szó „Kaiser jurin hode“ (Magasztos legyen a császár dicsősége) kezdőbetűiből keletkezett. Leveleikben és könyveikben „hachanid“ (a jámbor, a jóságos)-nak nevezték, ami a talmudból vett következő idézetre vezethető vissza: „a nemzsidó Chasidnak is van része a jövő életben“.

A jámbor zsidók még ma is emlegetik és az öregek kedves kis epizódokat mesélnek róla, aki

mindig jóságos volt hozzájuk, aki az egyenjogúsággal ajándékozta meg őket.

Ha egy zsidónak Galiciában baja esett, csak Bécsbe kellett írnia és a császár segített rajta.

A Ferenc Józsefről szóló sok kedves apróságból, melyek a Gettóban még ma is szájról-szájra szállnak, néhányat feljegyez az utókornak a krónikás.

— Nos zsidó? rivalt rá a lovag.

Szimcha felordított: Megteszem... megteszem mindent, csak ne bántsatok...

Leiningen felkacagott... Oh te nyavalyás... Igy szereted az életedet...

— Szeretem bizony — dadogta Szimcha, hiszen még fiatal vagyok és csak ezután akarok élni...

— Na gyere akkor a kápolnába, legyél te az első — felelt rá a lovag.

Megindultak a vár kápolnája felé. Elöl ment a püspök papjaival, közöttük ment lehajtott fővel Szimcha, utánuk páncélosan, kardosan Leiningen Egilbert gróf. Odaértek a kápolnához és kezdetét vette a keresztelés. A püspök odanyújtotta a keresztet Szimchának, hogy csókolja meg. Szimcha ledobta a földre a keresztet és egy pillanat alatt kirántotta a törét és belészurta a páncél hasadékaán keresztül Leiningen grófból...

— Ezt az apámért és szurt, ezt az anyámért és újra szurt, ezt a testvéreimért, Leiningen lerogyott, ezt a trieri zsidókért és ömlött a vér Leiningen grófból, ezt az egész zsidóságért... és ezt az örökkévaló Egyistenért...

És még mielőtt a papok és a püspök elránthatták volna Leiningen gróf mellől, Szimcha szurt és minden döfése halálos volt. Aztán kirohant a kápolnából és véres törét magasra emelve kiáltozott:

— Zsidók fel, zsidók ébredjétek, jöjjetek és gyilkoljatok, itt vannak a keresztetek...

És akkor megkezdődött a rövid félórás mézszárlás. Mire a reggeli mise ideje elérkezett, akorra 1300 holttest feküdt a spyeri vár udvarán és Spyeriben többet nem volt zsidó... (Vége.)

Értesitem mélyen tisztelt vevőimet, hogy

Kérem kirakataimat állandóan
figyelemmel kísérem!

Divatkalapok
már 200 leiért

10-6

áraimat mélyen leszállítottam!

HOLLÓS uridivat-üzlet

Ferenc József még trónörökös korában kegyetlen, fagyos időben az országuton egy szegény zsidó vándor mellett hajtatott el. A zsidó nagyon vékony köpenybe burkolódzott és reszketett a hidegtől.

A trónörökös leugrott szánjáról, levette prémes bundáját és magához vette a már félig megfagyott zsidót a szánkójába.

A vándor vézna alakja mintegy varázs-szóra jól megtermett, de éltes emberré változott. A hosszú, lengő fehér szakáll és jóságos arcvonásai pátriárka benyomását keltették. Meglepetve és csodálkozva bámult reá a főherceg. És megszólalt az öreg:

„Ne ijedj meg Ferenc József, én Éliás vagyok, a próféta. Tudd meg, hogy az égiek által császárnak hivattál el és emberek milliói felett fogsz uralkodni és én csak azt akartam kipróbálni, hogy jószívű vagy-e? Meggyőződtem, hogy ilyen vagy. Te rövidesen császár fogsz lenni és én megígérem neked, hogy a téged fenyegető életveszélyek pillanatában melletted fogok állani és megvédelmezlek, hogy hosszú életed legyen a földön.“

Néhány hét múlva a császári trónra lépett az ifjú Ferenc József.

...

Mikor Ferenc József egy izben meglátogatta Galícia észkeleti részén fekvő Brody városkát, melyet tulnyomórésben zsidók laktak, egy zsidóellenes érzelmű tábornok a császár kíséretéből a városkára azt a megjegyzést tette: „Ez itt a második Jeruzsálem!“ Nevetve fordult hozzá Ferenc József:

„Most már értem, miért nevezzük mi Habsburgok magunkat „Jeruzsálem királyának.“

...

1897-ben leplezték le Pozsonyban Mária Terézia lovasszobrát, Fadrusz Jánosnak talán legszebb alkotását. A városi tanács a szoborleplezési ünnepekre a

királyt is meghívta, azonban a meghívóra sokáig nem kaptak választ, úgy hogy mindenféle hírek keltek szárnyra, hogy miért kerüli el Ferenc József a Bécshez oly közel fekvő koronázási várost. Eközben érkezett Márton napja, mikor ősi tradícionális szokás szerint a pozsonyi zsidó hitközség az uralkodónál kihallgatáson hizott libákat ajánlanak fel ajándékkul. Bettelheim, a zsidó hitközség elnökének rövid üdvözlő beszéde után, Ferenc József a szokásos kérdéssel fordult a szónokhoz: „Mi ujság Pozsonyban?“ mire Bettelheim rávágta: „Egész Pozsony örömmel várja a pillanatot, hogy Felségedet falai között üdvözölhesse.“ — Igen, igen — válaszolt élénken a király — a szoboravatáson megjelenek. Mikor is lesz az? Május 17-én, igen akkor egész bizonyosan ott leszek.“

...

1899-ben Taussig Galícia helytartójának egyik kihallgatása alkalmával szóba került a Hilsner féle rituális gyilkossági per. Ferenc József a következő kijelentést tette: „Sajnos, sajnos ez a per szégyene országomnak. Én nem hiszek a vérvád mesejében.“

Taussig lovag bátorságot vett így válaszolni: „Felségednek egy szavába kerülne, hogy Ausztriáról ezt a szennyfoltot letörölje.“ „Igaz, igaz — felelte Ferenc József — de helyette akkor birodalmam egész zsidóságának egyedül kellene ezt a szégyent elviselnie!“

Remek ujdonságokat hallatlan olcsó árban készit az

ELITE fűzőszalon

Str. Vlahuța (Szt. János u.) 23.
vagy: Str. Coșbuc (Szalárdi ucca) 18.
5-3 (átjáró ház)

Harisnyát, kötöttárut olcsó gyári árakban
„Hófehérke“ Harisnyaházban

ORADEA, SAS-PALOIA PIATA UNIRII.

keztűt, női és férfi fehérneműt, baba-kelengyét, ridikült, csipke, szalag és mindenféle rövidárut

vásárolhat LEITNERNÉL

Cégünk a „BIZALOM“ kötetlékébe tartozik

Buziás gyógyfürdő (Román Nauheim)

páralan szénsavas radioactív sós-vasas forrásvizekkel. — Biztos gyógyhatás szervi elhízásos érmeleszedéses szív- és vérkeringési zavaroknál. — Vesebaj, vérszegénység, izomcsúz, hólyag-hurut és kimerüléssel idegesség esetén.

Női betegség, a változások zavarok, fertőző betegségek, mérgezések nyomán fellépett idegbajok (Tabes etc.) eseteiben a legjobb eredménnyel. Természetes szénsavas, sós-vasas fürdők, ivókurák, szakszerű orvosi kezelés, kitűnő konyha, elsőrendű szállodák, diétás penziók mérsékelt árakkal. Uj modern uszoda napfényes stranddal.

Fürdőidény május 15-től október 1-ig. — Prospektust, felvilágosítást szívesen küld:

Muschong Buziási Gyógyfürdő R. T. Fürdőigazgatóság Buziás, Bánát.

FIGYELEM!

Park Áruház ENGEL JÓZSEF
üzletét áthelyezte Bul. Reg. Ferdinand 2,

DERBY
cipőüzlet
mellé,

ahol diszmiúaru-, játék-, sport-, utazási cikkek, retikülök, gyermekkocsik

mélyen leszállított árak mellett lesznek árusítva.

5-4

HIREK

A „Népünk“ cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5691

Csütörtök, Sziván 5, máj. 21. ירבעתבשילין
Péntek, Sziván 6, május 22. אדשביעות
Szombat, Sziván 7, május 23. בדשביעות

Halottak emlékezete, מזכיר נשמות

Heti szidra: נשא

Heti háftóra: ידו איש אחד

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 6.55

gyertyagyújtás 7.00

Istentisztelet kezdete 7.05

Szombat befejezése 8.05

Emlékezés

a nagy orosz pogromra

Most van 50 éve annak, hogy Oroszországban olyan borzalmas méretű zsidóüldözés és pogrom dühöngött, hogy az egész művelt világ tiltakozását és a zsidóságnak nagy mértékben kezdődő kívándorlását váltotta ki.

II. Sándor cár a liberális reformok egész sorozatát akarta bevezetni Oroszországban. Így többek között a zsidó hallgatók felvételét az egyetemekre, tartózkodási engedélyek kiadását az eddig zsidók számára tilos területeken és így tovább. Szerencsétlenségre a cárt a nihilisták meggyilkolták. A vizsgálat folyamán kiderült, hogy a nihilista szervezetnek egy pár zsidó tagja is van és a cári hatóságok azt lancirozták a nép között, hogy a cárt a zsidók gyilkolták meg. Erre Délországban kitört a pogrom és 1881 májusában mintegy 160 helyen gyilkolták, rabolták és fosztogatták a zsidókat. Néhol egész családokat mészároltak le, zsidó üzletek, gyárak és műhelyek lettek a pogrom áldozatai. Ezek a rémségek hat hónapon keresztül tartottak és a művelt világ óriási megdöbbenéssel vette az Oroszországból jövő híreket. Európa és Amerika minden nagyobb városában viharos tiltakozó gyűlést tartottak és London lordmayorja személyesen írt levelet a cár kabinetirodájába, ezt a levelet a cári kabinetiroda felbonthatlanul köldötte vissza.

A pogromok után hatalmas népvándorlás indult meg Oroszországból Amerika, Anglia, Délafrika és Franciaország felé. Az elüldözött zsidók új hazára találtak elvesztett honuk helyett és különösen Amerikában nagyban hozzájárultak a kultúra előrehaladásához. Megemlítjük, hogy 1881-ben az Egyesült Államokban 250,000 zsidó élt, és az egész lakosság 45 milliót tett ki. Ma 45 millió zsidó él Észak-Amerikában és az Egyesült Államok összlakossága a 120 millió felül van.

— **Menekülés Szovjetországból.** Tauris, perzsiai városba a múlt hónapban mintegy 16 zsidó érkezett, akik az orosz határon át szöktek meg Szovjetországból. A menekülők leírhatatlan állapotban az éhhalál szélén érkeztek meg Perzsiába. A perzsiai hatóságok letartóztatták a szerencsétleneket és csak egy bizonyos idő múlva, a politikai vesztégarbitóltság után engedik szabadon. A menekülők a legnagyobb bizonytalanságban élnek most ott, miután Perzsiában a zsidóknak semmiféle segélyegyesületük sincs, amely a menekülők segítségére lenne. Azon fáradoznak, hogy az Egyesült Államokba juthassanak ki és e célból a perzsiai zsidó körök érintkezésbe léptek az U. S. A. követségével.

Németországban tanult legújabb módszer szerint

fest, vegyileg tisztít VÉGH

Bémer-tér 2.

Liliom-utca 5.

TELEFON 2-17.

— **Antiszemita kilengések Mexikóban.** Mexikó, amely 2—3 évvel ezelőtt a katolikus vallás üldözésével váltott ki az egész világon nagy ellenszenvet, most újra hirhedtté válik zsidóellenes magatartása révén. Május elsején Mexikó-Cyty-ben tartott vásár alkalmával a tömeg a rendőrség közreműködésével kényszerítette a zsidókat, hogy bódéikat és árucarnokaikat az áruk hátrahagyásával azonnal hagyja el. A vonakodó zsidókat megverték és egyet, aki tiltakozott le is tartóztatták. Az antiszemita tömeg, ahogy a zsidó kereskedők elhagyták a vásár területét, muzsikával és táncsalalással diadalünnepet rendezett, amelyen a hatóságok is résztvettek. A rendelet, melynek alapján a zsidó vásárosokat kényszerítették a vásár elhagyására, egy korábbi rendelet rosszindulatu erőszakos félremagyarázásán alapszik, mely szerint külföldi munkásnak tilos kereskedéssel foglalkozni. Ez természetesen nem vonatkozhatott a zsidó kereskedőkre, akiknek szabályszerű iparengedélyük van és kereseti adót fizetnek. Jellemző az antiszemitizmus elfajulására, hogy egy antiszemita népgyűlésen a mexikói köztársaság elnöke is résztvett és tapsolt az egyik szónoknak, amikor az kijelentette, hogy a zsidók szívét a mexikói lobogóval kellene átfurni.

— **Emil Ludwig visszatérése a zsidósághoz.** Emil Ludwig ismert író a „American Hebrew“-hoz egy levelet intézett, mely következőképpen szól:

„... a Kohn név előkelő és tiszteletre méltó és senkinek, ki e nevet viseli, nincs oka emiatt szégyenkezni. Sajnos én ezt gyermekkoromban elvesztettem, mert az apám elhatározta, hogy gyermekeit megkeresztelteti. Az anyám egy Friedländer nevű régi zsidó családból származik, a Kohn nevet mindig becsülte és büszkeséggel és önérzettel viselte. Ha engem akkor megkérdeztek volna, úgy feltétlenül elleneztem volna azt, hogy e névtől megraboljanak. Az apám azonban azt hitte, hogy ezzel érdekemet szolgálja és így az Emil Ludwig nevet adta nekem. Ki kell jelentsem, hogy gyermekkoromban akaratom ellenére lettem kikeresztelve. Őszintén szólva azonban nem sokat törődtem azzal, hogy mint zsidó vagy keresztény tegyek tekintélyre szert. A háború előtt nem érdekelt a valósi kérdés. Az idők elmúltak. A német forradalom után változás ment bennem végbe, habár engem személyesen nem értek kellemetlenségek. Felháborodással és aggodalommal figyeltem a német antiszemitizmus növekedését. Amikor azután Rathenát megölték, mert zsidó volt, ez olyan elemi erővel hatott reám, hogy elhatároztam a zsidósághoz visszatérni. Így határoztam el azt is, hogy újból a Kohn nevet vegyem fel. Ezután már nem Emil Ludwignak, hanem mint születésemkor, Kohnnak fognak nevezni“.

Legjobb

szabásu princess- és kombiné fűzők, csípőszorítók, melltartók.

Saját készítményű gyógyhaskötők és sérvkötő különlegességek.

Gummi bokavédők és harisnyák legnagyobb raktára

KEPES ELEK

orvosi kötszerész

ORADEA—NAGYVÁRAD, Sas-passage.

— **Incidens a jaffai állatkiállításon.** Jaffából jelentik, hogy az ott megtartott országos állatkiállításon a zsidó kiállítók visszavonták kiállításukat azzal a megindokolással, hogy az állatkiállításra szóló meghívókat arab és angol nyelven állították ki és héberül nem. A kiállítás vezetőse azzal a naiv mesévet védekezett, hogy az öszvér és tevehajcsárok, akik a meghívókat szétvitték, elnézés folytán nem vittek magukkal héber meghívókat.

— **Fej-, váll- és ágyékrbeumánál,** idegfájásoknál, szagatásnál és zsabánál a természetes „Ferenc József“ keserűvíz rendkívül hasznos háziszor, mely kora reggel egy pohárral bevéve, az emésztőcsatornát jól kitisztítja. Egyetemi klinikákon szerzett tapasztalatok tanúsítják, hogy a valódi „Ferenc József“ víz gyors és biztos hatású, kitűnő gyomor- és béltisztító szer. „Ferenc József“ keserűvíz gyógyszer-tárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— **Régi dal új zenével.** A dransfeldi, több mint 150 éves zsidó temetőt az elmúlt napokban ismeretlen tettesek meggyalázták. Említésre méltó, hogy 1924 óta ebben a helyiségben ez már a második temetőgyalázás. Freistett városkában két 19 éves suhanc a zsidó temető fakerítését felgyújtotta. A tetteseket elfogták, akik közül az egyik buzgó Hitlerista. Wirth birodalmi miniszter az összes hatóságokhoz erélyes leiratot intézett a temetőgyalázások dorgában és utasítja az összes rendőri hatóságokat a temetőgyalázások tettesének legszigorubb üldözésére.

Férfiszövet különlegességek
bámulatos olcsó
leszállított árakban

Havas & Grünfeld
posztóruházában

Str. Avram Iancu (Kossuth ucca) 8.

Engros
Endetail

Közérdek vevőket készpénz árban szolgálunk ki.

Cégünk szoliditására kérjük meggyőződni.

**Harisnyák, keztyűk,
Selyem
nadrágok**

bébecikkek, rövidárúk,
nagy választékban és
olcsón

SZENSZKI-nél
SAS-PASSAGE

ארטה כשר

Hungária Étterem

SATU-MARE, TOMPA UCCA 1. sz.

Utazóknak
10%
engedmény.

25—11

Kölcsönöket

jelzálog vagy kézzizálog fedezet mellett
előnyös feltételeket nyújt és

Betéteket

kedvező kamatozással és felmondás nélkül elfogad

Banca Centrală Soc. Anon.

ORADEA, Astoria (Emke) palota

Látogassa meg az ujonnan megnyílt „MIDI“ illatszertárt, Bul. Reg. Ferdinand 6. Jó minőség, szolid árak

— **Kombinációk az Executive elnöksége körül.** Palesztinai vezető körökben most már véglegesnek tekinthető az a kialakult nézet, hogy Weizmann professor semmi szín alatt sem hajlandó a jövőben a Jewish-Agency elnökségét vállalni. Weizmann már hosszabb ideje fáradozik Rotschild Edmund bárót rávenni, hogy egyezzen bele fiának, James bárónak az Executive elnökségébe leendő megválasztásába. Eleinte Edmund báró nem szívesen fogadta a tervet, de Lord Melchett halála óta megbarátkozott a tervvel és ma nem tesz ellene komoly kifogást. Weizmann egy koalíciós elnökséget óhajt az executive élén látni, amelynek élén James Rotschild és Sir Herbert Samuel állnának. Ruthenberg mérnök volna az executive alelnöke, míg Ussischkin, Arthur Ruppín, Jakob Schapira mint elnökségi tagok egészítenék ki a koalíciót. A cionista organizáció élén továbbra is Sokolow maradna, aki mellé Professor Brodetskyt választanák munkatársul. Megjegyezzük, hogy e híreket fenntartással közöljük s ezek még megerősítésre szorulnak.

Aki szereti a zsidóságot, az váltsa ki a szavazóigazolványát.

— **Lag Beomer Palesztinában.** Május 5-én óriási zarándokcsapat indult meg a Safed mellett Meronba, Rabbi Simeon ben Jochai sírjához. Az ez évi zarándokok között Chaim Nacham Bialik a világhírű író, Chagall Mark a híres zsidó festő és még számos zsidó író, művész és tudós vett részt. Lag Beomer ünnepét a hagyományos bensőséggel, áhitattal és ünnepségekkel tartották meg az idén is. Tíz- ezrekre menő tömeg nézte végig a chassidusok áhitatosságait és a chaluzok által rendezett vallásos ünnepi színjátékokat. Az egész országban számtalan esküvő volt Lag Beomer napján, egyedül Tel-Avivban 35 esküvőt tartottak e napon.

Zsidó parlamenti képviselők nélkül a zsidóság a hatalom önkényének van kiszolgáltatva.

— **Néger zsidók hitközsége.** Newyork keleti negyedében, a 129-ik utcában egy zsidó hitközség van, melynek tagjai kizárólag néger zsidók, Előimádkozójuk és egyben rabbijuk W. A. Matthevs. A néger zsidók héber nyelven imádkoznak, és táliszt viselnek. Azt állítják, hogy egyes leszármazottjai Jákob ősapánknak és Cion addig nem épülhet ujja, míg a világ szétszórtan élő zsidósága őket testvéreikül el nem ismeri. A hitközség mindegyik tagja jövedelmének 10%-át adja oda a hitközség szükségleteinek fedezésére és az iskolájuk fenntartására. Nemrégiben papjuk W. A. Matthevs Cincinatiban istentiszteletet tartott és pedig a legorthodoxabb ritusnak megfelelően taleszba burkolva.

Zsidó érdekekért csak zsidópárti képviselő szállhat sikra.

A legszebb zománccfényű gallérokat tisztítja a

Klein gőzmosóda

Str. Vlahuța 4 Szent János ucca

Értesítés

ארטה' כשר

Óriási áremelkedés a zsirpíacon!

A n. é. közönséget felkérem, hogy saját érdekében nyári zsirszükségletét idejében szerezze be, amíg azt nálam még a régi árban kaphatják.

Friedmann Samu

baromfi és zsirnagykereskedő

ORADEA—NAGYVÁRAD, CUZA VODA 6.

Értesítés!

ארטה' כשר érteirmeinket Timișoara, Józsefváros Kossuth Lajos ucca 4. sz. 1. emelet, 5. ajtó alatt megnyitottuk. Izletes házi kosztot adunk ugyabonnenseknek, mint házon kívül is. — Mérsékelt árak! Utazóknak 10 százalékos kedvezmény. Bankettek és esküvők rendezését vállaljuk.

Kolozsvári Mentők 12. osztályu Kézpénzsorsjátéka

Oradeai és bihar-megyei főbizományos:

Union Bank R. T.

Központi Sorsjegyiroda
CLUJ, Str. Memorandului No. 16,

ahonnan 11 lei, illetve fél sorsjegy-nél 6 lei ellenében postai rendelések postán eszközölhetnek.

Első osztály huzása 1931 **július 5-én**, kolozsvári városházán.

Nyeremények kifizetését az **ALBINA BANK** garantálja.

Főnyeremény 1,000.000 lei.

10-3

Össznyeremények végösszege **4,000.000 lei.**

Minden sorsjegy 12 osztályon keresztül játszik.

Sorsjegyek ára: egész sorsjegy 100 lei, fél sorsjegy 50 lei.

— **Polgári per a szombat miatt.** Huszti levelezőnk írja: A Banka Slovenska pénzüzet pár hónappal ezelőtt acceptált egy volt pozsonyi jesiva bochert a bank huszti fiókjához tisztviselői minőségben. A fistalembert acceptáltatása alkalmával kijelentette, hogy szigoruan ragaszkodik a szombat betartásához, amit Makovicky Igor a bank pozsonyi főintézetének igazgatója tudomásul is vett, annál is inkább, mert a bank huszti kereskedő, iparos és vállalkozó ügyfelei mind szigoru szombattartó zsidók és így a tisztviselő a szombat megtartásával semmit sem mulasztott volna. A bank huszti fiókja vezetőjének azonban nem tetszett a szombattartó fiatalember és mindenféle ürügyet keresett, hogy állásából kitorja. Végre is február 1-én minden indoklás nélkül megtagadta fizetése kiutalását és azonnali hatállyal felmondott. A tisztviselő kilépett a bankból és beperelte 9000 ck-ra a bankot. Most várják az ítéletet, amely huszti kereskedői és jogi körök véleménye szerint csak marasztaló lehet a bankra nézve. mert a bank tudott arról, hogy a fiatalember szigoruan ragaszkodik a szombat megtartásához. Az ügy történetéhez tartozik, hogy a bank ügyfelei közül sokan — akik csak tehették megszakitották a bankkal összeköttetéseiket.

— **Terjesszék és szerezzék előfizetőket az erdélyi ortodox zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a „Népünk“-nek!** A „Népünk“-nek egyetlen zsidó asztról sem szabad hiányoznia!

— **Spanyol zsidók visszavándorlása.** A Zsidó Távirati Iroda jelenti Madridból, hogy képviselője beszélgetést folytatott Ignacio Bauerrel, a madridi zsidó hitközség elnökével, aki kijelentette, hogy kormánykörökkel folytatott tárgyalásai alapján úgy véli, hogy a kormánynak komoly szándéka a zsidók visszavándorlását a rendelkezésre álló lehetőségek szerint megkönnyíteni és előmozdítani. Egyelőre tömeges visszavándorlásról aligha lehet szó — tekintve az ország mai súlyos helyzetét — de a kormány így is mindent el fog követni, hogy Spanyolország kapui tőkével és kezdeményező, vállalkozó szellemmel bíró zsidók előtt megnyiljanak. Magas képzettségű munkásokat már most is szívesen fogadnak.

Kinek iáj a zsidó nyomoruság? Csak a zsidópárti képviselőnek!

— **Felhívás!** A Poale Mizrachi ez- uton hívja fel pártoló tagjai figyelmét arra, hogy a nyári időszak dacára a munkanélküliség nem csökkent és a Poale Mizrachi-nak fokozottabb mértékben kell a zsidó munkanélküliek segítségére lenni. Éppen ezért arra kéri a vezetőség a m. t. pártoló-tagokat, hogy havi hozzájárulási összegét megbízottunknak kifizetni sziveskedjenek. Poale Mizrachi vezetősége.

— **Narancsexport a Szentföldön.** Most fejeződött be a palesztinai narancsexport kampány, melynek eredménye szerint a múlt évben 2,606.470 láda narancs és egyéb citrusgyümölcsöt exportáltak. Az előző évben 2,643.620 láda narancs lett elszállítva exportcélokra Palesztinából. Az elért egységár ládánként átlagosan 12 shillinget tesz ki, de kiváló fajért 19 shillinget is fizettek ládánként. A jövő évben az export nagyobbarányu fellendülésével számolnak és remélik, hogy az exportál-

ható mennyiség eléri a 4 millió ládát. Megnyugtató részünkre, hogy ezidő szerint az exportképes narancsot termelő ligetek legnagyobb része, ugyszólván kivétel nélkül, zsidó kezekben vannak.

A választáson minden zsidó szavazó számoljon a lelkiismeretével.

— **Az Egyesült Államok diplomáciai közbelépése Mexikóban.** Lapunk más helyén közlünk részleteket a mexikói antiszemitizmus elfajulásáról, mely néhol véres kilengésekben nyilvánult meg. Lapzártakor értesülünk az Egyesült Államok washingtoni kormánya utasította mexikói nagykövetét, hogy saját hatáskörében tegye vizsgálat tárgyává az ottani zsidóüldözések kapcsán előfordult sérelmeket. Amennyiben a sértettek között amerikai állampolgárok volnának, az Egyesült Államok kormánya kész erélyes diplomáciai lépésekre is.

A mexikói kormányt meglepte az U. S. 1. kormányának ez a határozott állásfoglalása és remélhető, hogy a mesterségesen felszított antiszemita láng az amerikai kormány állásfoglalása következtében lanyhulni fog.

GRADO Adriai tengeri fürdő
Pensio Grünlas és Paradis
gyermekotthon
Villa Maricchio

Orth. ארטה' כשר elsőrendű magyar és bécsi konyha, központi fekvés, teljes komfort. **Gyermekotthont** illetőleg jelentkezések május hó 20-ig. Kiváló alkalom orvosi és pedagógiai felügyelet mellett zsidó gyermeknyaralásra

referenciák a „Hamburger Verein“-nál

5-3

Kérjen okvetlen prospektust!

ארטה' כשר
Restaurant

Oradea, Zöldfa-ucca 10

GROSZ

Timișoara, Lloyd-sor 8

Utazóknak 10% engedmény.

Borgos vegytisztító

TISZTIT MOS

férfi, női ruhákat, ugyszintén fehéreneműt

VASAL

10-2

valamint zománccfényű gallérmosást vállal

Bazár épület, Színház oldal

Minder eleresztett szavazat a zsidóság erejét gyengíti.

Nagyságos Asszonyom!

Ha elegáns ruhát és kabátot akar, ugykeresse fel szalonomat, ahol meglepő olcsó árak mellett készítem, legfinomabb kivitelben a külföldi modelleket.

Herschkovits nőid.vat-szalon

Oradea, Str. Avram Iancu (Kossuth u.) 2.

Megnyílt **CORVIN NAGYÁRUHÁZ** volt GLÜCKSMAN ÁRMIN cég (Piata Unirii Szt. László tér)

Tisztelettel értesítjük a nagyközönséget, hogy amerikai mintára berendezve

gyári lerakatunkból eredeti gyári árakban van módunkban

Női divat osztályunkban:

Női divatszövet	250 leitől	Paplan clothok	90 leitől	Blouse zefírek	30 leitől	Lepedővásznak	78 leitől
Crep de chineket	160 "	brocatokat	110 "	Ing zefírek	30 "	Damaszgradlikat	50 "
Mintás selymeket	150 "	Pamut szövetek dupla sz. 30-50	"	Fehérnemű tuszorokat	"	Törülközőket 33	33 "
Costüm szöveteket	160 "	Mosógeorgettokat	31 "	Élkező és kávék készleteket	250 "	Pohártörölköket	24 "
		Grenadinok	17 "	Vásznak és schiffonokat	22 "	Zsebkendőket	15 "

Lepedővásznakát, lendamaszt asztalneműket, színes lenbatisztokat.

Uri divat osztályunkban:

Selyemelejű ing	160 lei
Complett pouplin ing	250 "
Panama apacsing	160 "
Hálóing	160 "
Trenc-choat, Week-end ing nyakkendővel	190 "
Rövid sephir alsó	48 "

Külön méret után ingek 6 óra alatt készülnek. Ezenkívül gallérok, nyakkendők, ernyők, sokni és nadrágtartók sib. eredeti gyári árban.

Kötszövött árukban:

Selyem reformnadrág	50 leitől
" női harisnya	29 "
Flor	40 "
Férfi socni 10 leitől. Zsebkendők	4 "
Füldő dresszek 65 leitől. Tornaing	35 "
Clark cérna 275 mtr. 10 lei. 925 mtr. clark 30 lei.	
Férfi puloverek, mellények 100 leitől. Football-dresszek. Ezenkívül mindennemű kötött- és szövött-árak. Galentru és játékaru cikkek nagy választékban.	

Női kalapok:

Twed csipke és lakkpanama . . . . . 100 leitől

Bonbonerie:

Csokoládé
Cukorka
Délgyümölcsöket
izléses kivitelben

a nagyközönség rendelkezésére bocsátani.

Saját érdekében cselekszik, ha bennünket véletlenszerűen meglátogat, meggyőződik róla, hogy közleményünk nem hangzatos reklám, de valóság.

Corvin Nagyáruház

— **A nagyváradi orth. hitközség közgyűlése.** A nagyváradi orth. izr. hitközség f. hó 17-én tartott közgyűlésén Mittelmann Jakab elnöklete alatt elfogadta a hitközség mult évi zárszámadását. A hitközség adóhátraléka cca négy millió lei, mondotta az elnök, melynek ha csak negyedrésze befolyyna, nem kellene deficitet budgetet előterjeszteni. A deficit így is csak 200,000 lei, amelynek fedezése azonban biztosítva lesz. Végül a hitközségi Mikva kiadása tárgyában döntött a közgyűlés, amelyet Salzberger Ignácznak, mint legelőnyösebb ajánlattevőnek adtak bérbe 1 évi időtartamra.

ABC-áruház, Teleki-ucca 4. Nem reklám, hanem valóság, hogy minden rőfös és divatárut szenzációs olcsó árban árusít.

— **A zsidó diákság a Zsidó Párt mellett.** A zsidó diákok egy küldöttsége a napokban megjelent dr Mayer Ebner v. szenátor előtt, akit a romániai zsidó diákság teljes bizalmáról biztosított és felajánlotta szolgálatait a választás tartamára a Zsidó Pártnak.

EOLIN-selyem 69 lei. ABC-áruházban. Teleki-ucca 4.

— **Zsidó miniszterek az új spanyol kormányban.** A spanyol köztársaság megalakulása után hamarosan híre futott, hogy az új spanyol kormány három tagja tulajdonképpen katolikus-zsidó. Ma mind a három buzgó hívei vallásuknak, a családjuk azonban évszázadokon keresztül megőrizte a tradíciókat. A hír szerint Zamora miniszterelnök, Los Rios igazságügy-miniszter és Maora belügyminiszter zsidó származásúak. Valamennyinek a családja a nagy zsidóüldözések közben tért át a katolikus vallásra, a családok azonban évszázadokon át marannosok voltak és tradicionálisan megőrizték a zsidó vallás parancsait. De Los Rios igazságügyminiszter nemrégiben fogadott egy rabbit, névszerint dr Cohent, akinek kijelentette, hogy a spanyol köztársaság a legteljesebb vallás-szabadság elvi alapján áll. A kormányának szándéka, hogy azt valamilyen formában proklamálja és hogy elősegítse a négyszáz évvel ezelőtt kényszerből kivándorolt spanyol zsidócsaládok visszatelepítését. Kijelentette az igazságügyminiszter azt is, hogy az említett tilalom ellensúlyozására, amelyet Cohen rabbi szerint a zsidóság még ma is érvényben tart, a kormány rendeletben vagy törvényben hajlandó kijelenteni, hogy 1492-ben kiadott rendelet már nem érvényes Spanyolországban. Az utóbbi napok-

ban egy interju jelent meg, amelyben Maora belügyminiszter elmondotta Cohen rabbinak, hogy az ő családja négy és fél évszázadon keresztül megőrizte a vallási tradíciókat és még az ő édesapja házában is, aki pedig hosszú ideig Spanyolország miniszterelnöke volt, megtartották az ősi vallás minden szabályát. A belügyminiszter nem cáfolta, hogy miniszter társai is marannos családból származnak, azonban határozottan kijelentette azt, hogy az egész minisztertanácsnak és a forradalmi kormány feltehető szándéka az, hogy legalább azokat a szeretszöveget zsidókat akik még ma is spanyol anyanyelvűek s akik főleg a Balkánon élnek, visszahívja az anyaországba, amelynek a kulturális és anyagi előhaladásán valamikor rendkívül sokat munkálkodtak.

EGY MÉTER duplaszélés gyapjuvoál-szövet 73 lei ABC-áruházban Teleki-ucca 4.

Marosvásárhelyen

az elit közönség találkozó helye

Farkas ארמיה כשר
ÉTTERME

Transsylvania és Központi szállodák szomszédságában.

— **„Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség”** május hó 24-én d. u. 2 órakor Aradon, Str. Románului 6, sz. allatt nagyszabású bizottsági ülést tart. Az NIB ülésének napirendje a következő: 1) A NIB elnökének megnyitója. 2) Belpolitikai referátum. (Dr Fischer J. Cluj) 3) Általános vita a mellékelt referátumok fölött. 4) Phönix referátum (Fischer L. Cluj) 5) Esetleges indítványok. A május 24. és 25. napok további cionista programja a következő lesz: 24-én d. e. 11-kor a WIZO-KKL bazár megnyitása, d. u. 2-kor a NIB ülés, d. u. 9-kor a WIZO estélye, 25-én d. e. 9-kor ifjúsági konferencia, d. e. 11-kor cionista meeting dr Fischer J. dr Nobel S. Prof. J. Silberbusch és dr M. Helfmann részvételével.

EGY MÉTER prima costüm gyapjuszövet 247 lei ABC-áruházban Teleki-ucca 4.

— **A nagyváradi Chewra Kadisa közgyűlése.** F. hó 17-én, vasárnap délután tartotta a nagyváradi Chewra Kadisa Leitner Lázár elnöklésével közgyűlését. Az elnökség a közgyűlésen lemondását jelentette be, amit azonban a közgyűlés nem vett tudomásul, hanem Moskovitz

Izidor, Kesztenbaum Miksa, Mittelmann Jakab, Leitmann Dezső és mások felszólalása után az elnökségnek teljes bizalmat szavazott és elégtételt szolgáltatott azokban a kérdésekben, amelyek az elnökség szerint alkalmasak voltak ama feltevésre, mintha az elnökséggel szemben táplált bizalom megrendült volna.

EGY MÉTER duplaszélés Schweizi grenadin 73 lei ABC-áruházban Teleki-ucca 4.

— **A berlini zsidó hitközségi választások.** Most állapították meg végérvényesen a berlini zsidó hitközségi választások végszámait, melynek eredményeként leadtak 77,302 érvényes szavazatot, amelyből a liberálisok 41,736, zsidó néppártiak 25,811, középpárt 1787, orthodox konzervatívok 1410, Poale Cionisták 1930, német zsidó párt 1335. Klal Jiszroel párt 1146, a Zsidó Egyesülés pártja 2336, a pozitív liberálisok 722 és végül a keleti zsidók pártja 121 szavazatot kapott. A mandátumok elosztása ehhez a számarányhoz képest történt.

EGY MÉTER 115 cm széles színes batiszt 27 lei ABC-áruházban Teleki-ucca 4.

Meghívó. Az oradeai Poale Czedek zsidó iparos egyesület f. hó 24-én rendkívüli közgyűlést tart, melyre a t. tagokat ezennel meghívja, ha ezen gyűlés nem volna határozat képes, úgy június 1-én tekintet nélkül a megjelentek számára az meg lesz tartva. Tisztelettel az Elnökség.

Ha az igazat akarja tudni, úgy olvassa el a **CIONISTA ABC** című füzetet, amelyet 12 lejes postabélyeg beküldése ellenében megküld Önnék az erdélyi Briih Trumpeldor Cluj, Str. Elisabet 47.

— **Csehszlovák legfőbb bíróság tanácselnöke zsidó.** A Csehszlovák kormány Th. Nuszbaumot a prágai semmitőszék bíróját ugyanezen bíróság tanácselnökévé nevezte ki. Örömmel regisztráljuk ezt a magas kitüntetést, amelyben a csehszlovák kormány egy zsidó hitű bírót részesített és ezen tény bizonyítéka annak a megértő kormány politikának melyet Prága a zsidó kisebbséggel szemben folytat. Most az új éra hajnalán szelid emlékeztetőül küldjük ezt a bukaresti kormányának, ahonnan ezideig nem igen láttunk még ily megértő gesztust.

Akarod-e, hogy gyermeked zsidó maradjon? Akkor vigyázz a zsidó iskolákra, chéderekre, jesivákra. Ha nincs a parlamentben zsidó képviselő, akkor zugiskolának nyilvánítják és irgalom nélkül becsukják.

Csecsemőnek a legjobbat: HÖFER hintőport, krémet, szappant

Rövid hírek

A Mizrahi Világszervezet konferenciája június 21-én kezdődik Danzigban.

Bethlen István gróf sajátkezűleg aláírt rendelete alapján Jabotinszky beutazási engedélyt kapott Magyarországra.

A szovjet zsidó földművelésügyi és települési szervezet egyik vezetőjét a világhírű Prof. Bruck Borist a szovjet letartóztatta és Kazánba deportálta.

Az angol liberális párt május hó 2-án megtartott ülésén Sir Herbert Sámuel a liberális párt elnökévé választotta.

A „Haam” című lap kiadója és munkatársai között felmerült konfliktus következtében a lap szerkesztőségi gárdája sztrájkba lépett.

Felix M. Warburg 50,000 fontot jegyzett a Joint céljaira.

A németországi zsidó segélyegyesülete Berlinből távirati uton nagyobb összeget utalt át Wilnába az árvizkatasztrófa által sújtottak segélyezésére. Ugyancsak táviratilag utalt át 20,000 francot az Alliance Universelle Israelite Párisból.

Az 1929-ben elpusztított Hebronba a Vad-Leumi intervenciójára a letelepítés megkezdődött.

5000 méter dupla széles Epange érkezett fürdő és házi ruháknak, 36-48 Leilig. A B C Áruház, Teleky-utca 4.

A napokban halt meg dr Emil Medak bécsi ügyvéd régi, hírhű cionista, aki végrendeletileg 2000 dollárnyi összeget hagyott cionista célokra.

A prágai egyetem 1931-32 tanévre dr Starkenstein orvosprofesszort választotta meg rektornak. Starkenstein professzor zsidó vallású és vezető tagja a prágai Benéi Brilh-nek.

Az angliai Bibliai-Egyesület 127-ik évi közgyűlésén jelentést adtak le, melynek tanúsága szerint a szervezet az elmúlt évben kiadott és terjesztett a világ majdnem minden országában 11, 228, 226 különféle nyelvű bibliát. Szovjetország kizárta a biblia terjesztését.

Madridban megnyitott a héten az új zsidó templom amely már régebben felépült, de amelynek megnyitására ezideig nem volt engedély. 3492 óta ez az első nyilvános zsinagóga megnyitása Spanyolországban.

A müncheni Chewra-Kadtsah most ünnepli fennállásának 135-ik évfordulóját.

BEMBERG-selyem sok mintában 58 és 70 lei, A B C Áruházban, Teleky-utca 4.

A berlini Zsidó Távirati Iroda fennállásának 10-ik évfordulója alkalmából az ott tartozkodó Jacob Landau tiszteletére bankettet rendeztek, melyen a külügyi hivatal vezetői és a Berlinben akkreditált követelek is résztvettek.

Londonban megtartották az évente szokásos Cecil bankettet, melyen az Anglo-Palesztina Club nevében Lord Cecil azon óhajának adott kifejezést, hogy a zsidók és arabok között Palesztina fejlődése és békéje érdekében a társadalmi és politikai harmónia jöjjön létre.

Kreslawzka lettországi városban az árviz mintegy 200 zsidó családot teljesen földönfutóvá tett. Ezek most részben idegen hajlék alatt, részben a hatóságok által részükre rekvirált szükség lakásokban laknak. A Vörös-Kereszt gyűjtést indított a szerencsétlank felsegélyezésére. A segítő akció azonban tekintettel arra, hogy a város egyharmad része teljesen víz alatt van, nem elegendő.

A szokatlan meleg időjárás következtében Jeruzsálemben érezhető vízhiány van és ezért a hatóságok víztakarékossági rendszabályokat léptettek életbe.

Pasadeniában meghalt professzor dr Albert Abraham Michelson, a legnagyobb amerikai fizikus, a Nobel-díj nyertese. Hetvennyolc éves volt és a legutolsó napokban is megerőltető kísérleteket végzett, melyekkel Einstein elméletét akarta igazolni, akinek egyébként előfutárja is volt. Munkája közben nemrég ájultan összerogyott. Mikor magához tért asszisztensei közölték vele, hogy a kísérletek sikerültek. Ekkor állapotával nem törődve, az ágyból diktálni kezdte kutatásainak leírását. A tulzott megerőltetés folytán agyvérzést kapott. Michelson professzor Németországból vándorolt ki Amerikába. A tudományon kívül a képzőművészetnek is hódolt és festményeiből kiállítás is rendezett.

MOZI

Teatrul HEIMAN szinkör.

HETI MŰSORA:

Szombat, vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor: „A Csavargók királya” Paramount világsláger! Janette Mac Donald és Lillian Roth. A legszenzációsabb, a leglátványosabb filmremek! 3 órákor olcsó helyárakkal! Legközelebbi műsor: „Nur Du” Bolváry operett film — Halmay Tibor.

Cinematografu FILMPALACE mozgó

HETI MŰSORA:

Péntek: „Hetedik parancsolat” Himnusz az igazi szerelemről 12 fejezetben. — Szombat; „Keringő a Hálókocsiban” A legkedvesebb német filmoperett! A főszerepben: Lncie Englisch, Albert Paulig — Vasárnap d. e. kettős matiné: „Ország nők nélkül” és „Mozi királynő” Conrad Veid! 10 és 12 leies helyárak! Jön a „Vörös táncosnő” Doloras del Rio-val!

ZSIDÓ HUMOR

Se nem többet, se nem kevesebbet

„Laj szájszifú, velaj szigrou” int a Szentírás a parancsolatok megtartásában. Se nem többet, se nem kevesebbet. Ez utóbbi érthető az első hallásra, míg az első tételt szinte kételkedve fogadjuk. Egy elmés pap erre a következő magyarázatot adta: Két testvér élt egy faluban, az egyik telve minden földi jóval, de talán még több fukarsággal, a másik viszont szegény volt. Egy alkalommal vagy 10 kg zsirt kért kölcsön a bátyjától és amikor visszajutatta, 11 kg-ot küldött. Fivére csudálkozva tudakozódott az okot illetőleg, öccse azt a felvilágosítást adta, hogy a zsir bizonyosan megsaporodott. Nemsokára ezután lakodalomra készült az ifjabbik, leányának egybekelelési ünnepélyére. Kölcsönkérte a hétágu gyertyatartót. Zsugori barátunk szívesen adta, gondolván, hogy egy ággal talán ez is meg fog szaporodni. Vár egy-két hétig, a gyertyatartót csak nem küldik. Megkérdezi hát fivérét, mikor látja viszont értékes tulajdonát? „Nagy baj történt, a gyertyatartó meghalt.” „Meghalt”, hőkken fel Harpagon utódja, „hát hogy halhat meg egy gyertyatartó?” „Ugy ahogy a zsir megsaporodhat”, hangzik a válasz. Így van a parancsolatokkal is. Ha valaki többet tartana meg, akkor új parancsolatok születnének. És ha parancsolatok születhetnek, könnyen, sőt még könnyebben megtörténik, hogy meg is halhat közülök egy pár.

Ruf und Holz.

P. kisközségben a duggazdag fakeskedő telepe előtt elmegy az ottani kis hitközség szegény rabbija. Téli idő van és a rabbi nagy sóvárgással nézi a kerítésen túl felhalmozott tűzifát. Odajön a kereskedő és beszédbe egyelednek. A rabbi várja, várja, hogy a duggazdag fás önszántából fel fogja ajánlani a rabbinak, hogy vitessen magának fát, azonban a fás hallgat... Végre is a rabbiból kitör a keserűség...

— Sie Herr X, Ihr Holz hat einen schönen Ruf, aber Ihr Ruf (rabbi) hat keine Holz...

Horovitz

Gróf Filinszky galíciai helytartó egyszer Stanislauba érkezett és fogadására megjelentek a különböző felekezetek küldöttjei. A zsidó küldöttség legutolsónak került sorra a fogadás alkalmával. Néhány nappal később rabbi Leib Horovitz látoga-

tást tett a polgármesternél és ekkor megkérdezte tőle: nem érezték-e sértve magukat a zsidók, hogy őket legutolsónak fogadta a kormányzó.

— Vajjon hogyan érezhettük volna magunkat sértve — felelte a rabbi — hiszen a zsidó vallás a keresztény vallások édesanyja és az anya rendszerint a leányait után szokott menni.

Amikor a rabbi meghajol...

Rabbi Avrohóm, a „buczaczi”, egyszer majhel funkciót végzett olyan házban, ahol a „kvatter” egy gazdag ember, de közismert „amhoórecz” volt. Mikor a rebbe a körülmetélést elvégezte. azt mondta neki a koma:

— No, ma a rebbe meghajlott előttem...

Rabbi Avrohóm azonnal felelt, a következőképen:

— Helyes, így is van ez jól, mert megvan irva a Tórában: „vajstáchü avrohóm lifné am hoórecz — Avrohóm meghajolt az am-hoórecz előtt.”

Mikor szalad valaki elől a tisztelet?

Egyszer valaki azt kérdezte Rabbi Bünemtől:

— Hogy van az, hogy én menekülök a kóvéd elől, de a kóvéd nem fut utánam, holott a talmud bölcsei azt tanítják: „kol hábajréach min hakóvajd, hákóvajd rajdét achrov — aki szokik a tisztelettől, a tisztelet szalad utána.”

— Ennek az az oka, — felelte a rabbi — hogy te hátra szoktál pislantani, vajjon a kóvéd nem szalad-e utánad?

Tanulni csak jó fejjel lehet.

Az öreg belzi cabbik elé jött egy fiatalember és kérdezte:

— Milyen „siürt” ajánl a rebbe tanulásra?

— Tanulj „kol soó”-t (ez Peszóchim traktátusának egy fejezete, de azt is jelenti, hogy „minden időben”) a „Ros”-sal („Ros” egy komentár a talmudhoz, de „fejet” is jelent) — hangzott a rebbe szellemes válasza.

Legdivatosabb öltönyök

részletre is legolcsóbbak
Teleki-utca 13.

Kovács Antal uriszabónál

Festéküzletemet áthelyeztem:

Zöldia ucca 14 alá

(Coloris festéküzlet), ahol raktáramat kibővítve minden háztartási cikkekkkel, hol jutányos árak mellett állók a nb. közönség szolgálatára. Szíves pártfogást kér
Fülöp Ede Oradea
50-7 Szombat és ünneppanokon zárva!

GROSZ DÁVID

zsalmakalapgyár

Satu-Mare, Str. Petru Rareș 35/37

Mindenféle kalapgyártáshoz szükséges fonatok és nyersanyagok raktára 50-10

Mielőtt nyomtatványszükségletét megrendelné, kérjen ajánlatot vállalatunktól is. — Készítünk: mindenféle hivatalos és kereskedelmi nyomtatványokat, hirdetőlapokat, folyóiratokat, stb. a legszebb kivitelben és a mai viszonyoknak megfelelő árban Tipografia **GUTENBERG** nyomdai műintézet Oradea, Pasagiul Vulturul Negru — Sas-passage

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinek, külföldi fonalak

Schulhof Emilné
„Orient” Szövőművészeti iskola

Oradea, Strada Episcopul Ciorogariu No.17. Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközölnének.

— Faszakmában több éves praxissal rendelkező intelligens fiatalember elhelyezkedést keres. Cim a kiadóban.

Nyomatott a Gutenberg grafikai műintézet gyorssajtóján, Oradea, Fekete-sas-Passage.